

Gazdagodik a Gorka-múzeum

A két évvel ezelőtt elhunyt Gorka Géza Kossuth-díjas keramikus verőcei házában tavaly múzeum nyílt. A kiváló művész csaknem négy évtizeden át élt és alkotott ebben a házában, ahol most legszebb alkotásait tekinthetik meg a látogatók. A múzeum megnyitása óta, nyolc hónap alatt, kilenczeten keresték fel a kiállítást. A múzeum még ebben az évben újabb látvánival gazdagodik: hamarosan hozzátalálnak a művész alkotóműhelyének felújításához. A műhelyt előreláthatólag májusban nyitják meg a látogatók előtt. (MTI)

Új filmek

Fotográfia

Írta: Székely Orsolya és Zolnay Pál. **Kép:** Ragályi Elemér. **Zene:** Sebő Ferenc. **Versek:** Nagy László, Szécsi Margit, Weöres Sándor. **Rendezte:** Zolnay Pál. **Főszereplők:** Iglódi István, Zala Márk, Sebő Ferenc.

Mindenki tudja, hogy a művészet több, mint az anyag, amelyet belőle megismerünk. De hogy a művészet hogyan lépi át az információ határait, azt nem tudjuk vagy még nem tudjuk; el kell fogadnunk, hogy a művészetnek vannak — csak a részletes elemzéssel feltárlható — titkai. Aki erről nem tud, a *Fotográfia* című film vetítése után hajlamos arra, hogy azt higgye: a tévé *Kék fény* című adásainak egyikét látta.

A bűnügy, a film cselekményének és mondanivalójának legfőbb hordozója, úgy jelenik meg a filmen, hogy feltűnik egy arc: egy idős parasztszönyör rancos és értelmes arca. Ez az asszony bőbeszédűbb, mint a többiek. Aztán az is kiderül, hogy ez az asszony egy borzalmas titok tudója, s ez a titok a tulajdonképpeni film.

A *Fotográfia* megérdemelten kapta a magyar filmkritikusok ideai fődíját.

Ö. L.

Szakkönyvek hónapja

Február a mezőgazdasági szakkönyvek hónapja. Bőséges választékot kínál. Az elmúlt évben 23 mű jelent meg ebből az alkalmából százezer példányban, az idei februárban 37 szakkönyv kerül a mezőgazdasági dolgozók szolgálatába, több mint negyedmillió példányban. Nem hiányozhat a szarvasmarha-tenyésztés kézikönyve sem, ami nagyban segíti a szarvasmarhaprogram megvalósítását. Igaz viszont az is, ez nem minden, hiszen a könyv, a szellemi segítség még nem termelőeszköz, akkor lesz belőle igazi haszon, forrtnak mérhető produkció, ha nem porosodik meg a könyvszekrényekben, hanem a dolgozók tanulnak belőlük és az ismereteket a mindennapi életben, természetben hasznosítják.

Csongrád megyében tegnap, szerdán délelőtt fél 10-kor Szentesen, a kutatóintézetben nyitották meg a mezőgazdasági könyvhónapot. Előadó: dr. Kakuszi László, az MSZMP megyei bizottság gazdaságpolitikai osztályának munkatársa volt. A zöldsgétermesztés időszerű kérdéseiről dr. Kórdi László, a kertészeti egyetem adjunktusa és dr. Szalva Péter, a szentesi kutatóintézet igazgatója beszélt.

Ma, csütörtökön, Zákány-

széken, a művelődési házban Surányi Róbert, a növényvédő állomás igazgatója tart előadást a növényvédők szerek alkalmazásáról. Délután 2 órakor hallgathatják meg a zákányszékiek a szakelőadást, s remélhetőleg már ezen a tavaszon hasznosíthatják a szőlő-gyümölcsösökben a hallottakat.

Pénteken, 9-én délután 4 órakor Ásotthalmon, az Alkotmány Mezőgazdasági Szakszövetkezetben Kiss Ernő növényvédelmi főfelügyelő beszél a vegyszeres gyomirtásról, különösen a vegyszerek homokos való használatát hangsúlyozza.

Ugyanezen a napon délután 6 órakor Szentesen, a művelődési házban a megyei természetéről, 12-én délután 5 órakor Hódmezővásárhelyen, Sósóhalmon a háztáji kertészkedésről, 13-án délután 6 órai kezdettel Hódmezővásárhelyen, a III. kerületi párt házában a gyümölcs- és zöldségtermesztés a házikertekben címmel hangzik el előadás.

Ugyancsak február 13-án, délután 4 órai kezdettel Ásotthalmon, az Iroda sori általános iskolában a szőlő- és gyümölcstermesztés címmel Kwaysser István, a kecskeméti kertészeti egyetem főiskolai karának munkatársa tart vitaindítót. Február 15-én 18 órakor Kiskundorozmán, a művelődési házban nagy érdeklődésre tarthat számot a program szerinti két előadás. A szaporítóanyag-ellátásról beszél Marsi Mihály, az ültetvénytervező vállalat igazgatója, a jövedelmező gyümölcstermesztés kiskertekbeni létjogosultságáról, hasznáról Kiss Sándor megyei főkeresztés tart vitaindítót.

Február 16-án délelőtt 11 órakor Hódmezővásárhelyen, az élelmiszeripari főiskolán a szakosított sertéstelepek aktuális kérdéseiről hangzik el előadás. Ugyanezen a napon délután 2 órakor Mórahalmon, a művelődési házban a szarvasmarha-tenyésztés aktuális kérdéseiről dr. Fehér Károly MÉM osztályvezető előadása hangzik el. Délután 6 órai kezdettel Szegeden, a November 7. művelődési központban Dísznövények a lakásban címmel tart előadást dr. Hovorka Istvánné kertészmérnök.

Február 20-án délelőtt 9 órakor Makón, a Lenin Tsz új székházában a korszerű vegyszerek használata a növénytermesztésben, illetve a vegyszeres gyomirtás a hagymatermesztésben címmel hangzik el előadás, 21-én délután 17 órakor Pitvaroson, a Vörös Csillag Tsz-ben pedig a mezőgazdaság gépesítéséről.

Sz. L. L.

Képernyő

Íródeák a közelmúlthól

KRÉTARAJZ A kortárs Illés Endre és a húsz évvel idősebb pályatárs, Nagy Lajos már lezárt életművének „szerződéséből” kezd este láthatott krétarajzot a tévézők.

A krétarajz Illés Endre „műfaja”, aki szorgalmasan engedi át a nyilvánosság legszélesebb fórumára portréit, századunk irodalmának jeles egyéniségeiről, azzal a fölbecsülhetetlen szándékkal és értékkel, hogy az esztéták, kritikusok, lexikonok száraz elemzése mögött emberi arcokat mutasson föl, ahogyan ő látta, életközben. Nagy Lajost, kilencven évvel születése, tizenkilencével halála után, találon jellemzi: túlzott, hogy fölismerhessük a valóságot. „Budapestet, a nagyvárost, igazában ő írta meg először, átvilágítva, vagy még pontosabb igével: »belevilágítva« a zsúfolt bérházakba, a szűk mellékutcákba, a riadt kisemberekbe, a pöffedt hatalmasodókba, a mindenféle nyomorúságba, a meggyalázott nemi vágyakba, a megvásároltakba és vásárlókba.”

Az érzéletes és pontos krétarajzhoz novellákat szemléltetett a képernyő, természetesen dramatizálva, s mint ilyenkor általában, most még szembeötlőbben vállalva a lehetetlent: az írótt szó varázsának, kemény, szókimondó, tiszta stílusának újrafogalmazását a mozgások, dialógusok, cselekvések színpadi közegében. *Lyngel* György rendezőnek az írótt képviselő narrátor: *Sztankay* István sietett segítségére. Jelképes és valóságos szereplőként játszott, ha kellett főszereplővé lépett elő — mégsem válhattak igazán tévészerűvé a novellajelenetek; inkább a tanulságuk, eszmiségük, semmint látványuk, technikumuk maradt hű Nagy Lajoshoz. Az *Egyiptomi íródeák* groteszk és erőteljes summája az értelem gyarlóságának: a titkok nyitját, az igazságot ismerő embernek a hülyét kell tettetni, ha életben akar maradni. A *Tornászó diákok* csak elrejtésztel szobájuk ablakán át kacsintgathatnak az érzelmi boldogságra, a módos gazdáék pedig a tornácra könyökölve, fülig jóllaktottan nézik szenttelenül *Favágó* János szűkös „könyérkebedjét”. A

Liebmann Béla felvétele

Az írótt megszemélyesítő Sztankay István és Gábor Miklós az Egyiptomi íródeákban

Kávéházi történet elevenebb szintérré, Nagy Lajos kedvelt oázisába vezeti el a nézőt, ahol a tündér ugyanazt az igazságot mondja tovább: a semmi ezerszerese is semmi marad, a koldusnak nincs segítség, „aki szegény, az a legszegényebb”.

Végül az *Új vendég* érkezett már igazi drámai szituáció (ebből való Nagy Lajos élete utolsó évében írt drámája, az 1919 május című irásának adaptációja) — nemcsak vélemények szikráznak, de a forradalom éberségének és a továbbéltéi uralom gőgös, embertelen, zsarnokoskodó levegőjének ütköztesével típusokat mutat föl. Így természetesen ez a jelenet sikerült a legjobban.

A NYITOTT BORÍTÉK a tévé levelesládája, ahol *Molnár* Margit és *Szabó* László közérdekű panaszok vizsgálói között mondják el kritiká-

jukat, észrevételeiket (helyi-lyel-közzel a szentencia tánt kevésbé rokonszenves hangnemében), mindennapi életünk visszasságait, torz jeleneteket láttnak. Képernyő rovatunk általában nem vállalkozik a tévések kritikájának kritikájára, ezúttal azonban bennünket közelebről is érintő borítékot bontottak föl, tehát ideírjuk: a Szegedi ÁFESZ vezetésénél valami nincs rendben. Aminek csak egyik tünete a fluktuáció. Mivel az ügyben vizsgálat folyik, s az érdekeltek többsége szóhoz jutott a riportban, most csupán annyit jegyeznénk meg: furcsáljuk, hogy a történetek főszereplője, az elnök, nem vállalkozott (enyhén szólva, Molnár Margit szerint ugyanis ajtóit mutatott a stábnak) a magyarázatra. Valahol, valamikor majd csak kér szót...

N. I.

Boci kapható

A Csongrád megyei Tejipari Vállalat új termékeket kínál a vásárlóknak: ilyen többek között a folyékony joghurt, amely nem véletlenül lepte meg az embereket, hiszen évtizedek óta megszoktuk, hogy a joghurtot kanállal kell eszegetni, most meg olyan, mint a tej. Új termék a pécsi tejüzemben készített Boci elnevezésű sajt, amelyet tubusba csomagolnak és úgy lehet belőle kinyomni, mint a mézet. A Boci sajt krémszerű

készítmény, kenhető a kenyérré és igen magas a zsírtartalma. A 10 dekagrammos tubus ára elfogadható. Szegeden egyelőre csak négy-öt üzletben árúsítják, hogy az írótt véleményét szerezzon a vásárlók köréből, s ha sikerrel lesz az újfajta sajtjának, akkor nagyobb mennyiségben is gyártják majd. A Kossuth Lajos utcai csemegekben, az újszegedi ABC-ben és a tejszaküzletben mátolí, csütörtöktől kapható a Boci.

— Azt azért nem ajánlom, hogy bemenjen a szobába, Miska bácsi — nézte Gábor a ház átázott alapzatát —, mert könnyen összedőlhet, különösen, ha egy kis szél is segít neki.

— Majd bolond löszök — vont vállat az öreg. — Jó itt nekem, kibírom egy hétig is. Addig majd csak lesz valami. Hallom, hogy annak a szögény újhitának mind a két lánya a vízbe fulladt.

— Onnan jövök, Miska bácsi, de az öreg csak a bibliát mondogatja. Egy szót sem tudtam kihúzni belőle. Hogy történt?

— Azt én se tudom, mert sötét volt. De én mondtam neki, hogy gyűljenek ide, egyedül vagyon, ez a félnótás Lajos csak azt hajtogatta, hogy ü nem fél, őket megvédi az Úr, ők nem is menekülnek, mert ami mögött van írva, az úgyis mögött van írva. Hát még írva. Most móg hallom, hogy imádkozik szakadatlan, de azt a két szép lányt már föl nem támaszti. Micsoda két derék teremtetés volt a Kati móg a Panni. Hát az Isten elvőtte őket, de előbb a Lajos eszít. — Akkor Etelkát vette szemügyre, s fejcsóválva jelentette ki: — Nem való ám ez ilyen finom kislánynak ez a kögyvetlen munka. Mért hozd magaddal, te Gábor?

— En akartam vele jönni mindenáram, Miska bácsi — emelkedett föl Etelka a csónak üléséről. — Borzasztó, amit látok, hallok, de az élet így tanít meg rá, hogy megbecsüljem, ami szép és jó. — S gyöngéd szeretettel átölelte Gábort.

— No, ez derék dolog, te Gábor. Te jól választottál asszonyt magadnak, mert úgy látom, hogy ü a választottad.

— Ó, Miska bácsi — vizonozta a gyöngéd ölelést a fiú.

— Az én szögény Pista fiának ebbe sincs szöröncséje. De talán jó, hogy most nincs itt

hon. Csak tudnám, hun van — s mélyet sóhajtott. — Valami levél gyűtt neki már régebben, otthagytam az asztalán. Jó szaga van, biztosan lány írta. Majd mógolvassa, ha visszagyűn. Vagy vödd magadhoz te, hátha bedűl a ház ódala is.

Gábor egy pillanatig habozott, azután rábólintott.

— En megörzöm, Miska bácsi — mondta elgondolkodva, s közben Saroltát látta maga előtt, aki talán már napok óta eltorzulva, fölpufladva úszik a Tisza szennyes vizében, és sem hazug ígéretet, sem őszinte vallomást nem tud már beváltani.

— No, akkor lekecmergök innen, oszt odadom. Várj egy percig.

Lemászott az emelvényről, s néhány, ügyesen elhelyezett tuskóra, kőre hágtott, hogy elérje a tornácot az a szoba küszöbét, mely még száraz volt. Aztán jött is sietve kifelé, s a keskeny pallón, melyet szintén az árvíz előtt fektetett le a kertkapu irányába, végigment, s átnyújtotta, a kerítésen át Gábornak Sarolta illatos levelét. A fiú egy pillanatig az írását nézte, a kacskaringós, mesterkélit betűk megvilágították némiképp a szerencsétlenül járt színész nő kiegyensúlyozatlan, feltörni vágyó lényét, de ezen már nem sokat tündöndhetett, mert úgy érezte, itt az ideje, hogy végre a saját családját is fölkeresse. A levélkét zsebre vágta azzal a szándékkal, hogy olvasatlanul megsemmisíti. Nem látta értelmét annak, hogy Pistát, ha visszatér a fogságból, s talán már túl is tette magát a reménytelen szerelmén, újból fölzaklassa, s immár jóvátehetetlenül. A halott lány szerelmi ajánlkozása esetleg végképp megrendítené, s gyógyíthatatlan sebet ütne rajta.

— Isten áldja meg, Miska bácsi — húzta meg az evezőjét, s már indult is a Barátok tere felé. Még intett az öregnek, s megígérte, hogy

holnap is ellátogat hozzá, de addig is vigyázzon magára.

Tarhonyás ugyanúgy térdelt a nádfedél szélein, mint az előbb, s két leányának letakart holtteste ott feküdt mellette. Az ázótt szoknyák, ingvállak formás alakjukat, melyet annyira takargattak életükben, most kidomborítottak, felkínálva a halálnak. Etelka újra felzokogott, de a nazarénus meg se rezzent rá, csak az ismert szöveget darálta, már-már esze-lősen:

— „A vizek pedig áradának és egyre növekedének...”

Most a Boldogasszony utcán haladtak olyan sebesen, hogy ne kelljen a segélykiáltásokat meghallgatni, mert egyre jobban sürgette már: a vágy, hogy családján kívül az elpusztult Felsővárost is vizontlássza. De egyre több csónak gyűlt már össze, és nyüzsgött a volt utcák fölött, a sportfiúk s a katonák sűrűn szállították a bajbajutottakat a biztos víz tetejére, vagy az anyagátra, mely rendületlenül bírta a víz ostromát. Gábornak nagyot kellett kerülnie, hogy a váron túl végre a sópajtákig jusson, s aztán az elmerült Kistisza utca táján igyekeztek régi otthona felé. Amit az anyagáton látott, az maga is szívszaggató volt, mert ezrével hemzsegték rajta a menekültek, egymást keresték hangos siránkozással, mert a haragok megkondu-lásakor arra sem volt idejük, hogy egymást megszámlálják, csak futottak, futottak eszeveszeten. A nők félig felöltözve dideregtek egy batyun ülve, ágynemű hevert a sárban, mellette egy kutya, vagy egy malac, a bútorok közt megkötözve egy borjú, dézsában szalonna, kenyér, nemrég szült nők csecsemőjüket dajkál-ták kétségbeesetten, de volt eset, hogy a terhes nő reméleteiben ott hozta világra gyermekét, a körülötte összegyűlő asszonyok segítségével.

(A befejező rész következik.)